

Вийшла вона за границю, відбилася від рідного літературного ґрунту, нестало рівно геніяльного, як доброго Тараса Шевченка, поміж Марковичевою а Кулішем виникло непорозуміння, (щоб не вжити гострішого слова), злоба і зависть стали підносити голову. Родинна трагедія, а саме розрив подружніх зв'язків між Марією Олександрівною і Опанасом Василевичем, доливали оливи до огню. Родина й приятелі Опанаса звальювали вину цього розриву на Марію, не знаючи й не розуміючи причин, чому вона не вертала до краю і не жила з чоловіком. Знайомство з такими людьми як Тургенєв, Герцен, Бакунін і другі, кололи зависливих людей в очі. Честолюбивий і гордий Куліш не міг перенести цього, що Марковичева не пішла на зустріч його любовним почуванням, Кулішева-ж, як жінка, що боготворила свого славного мужа, плакала в своїм серці нехить до мнимої суперниці, — одним словом над головою великої письменниці замість фиміаму, збирався чад і повисало отте павутиння, котре що лиш І. Франко вважав потрібним геть повимітати¹⁾.

Боротьба за хліб насущний, цей перший і найгірший ворог поетів і мистців, не кидала й нашої поетки. Волілася як чорна тінь за нею. Опинившись на чужині з маленьким сином, Богданом Опанасовичем, Марковичева мусіла пером пробиватися крізь життя.

Гонорарі діставала добрі, не тільки на тодішні, а й на теперішні часи, але приходи ці не наспівали в свій час, тоді як їх треба було, — Марія Марковичева мусіла залазити в довги й платити банкові відсотки. До того вона була в грошових справах непорадна, і подібно як її муж, Опанас, не практична. Ці безнастанні турботи видно з її листів і з листів її знайомих (приміром Тургенєва). Треба було писати не те, що хотілося, а те, що давало скорий і певний заробіток, навіть проклямації

¹⁾ «Літературно — Науковий Вістник», р. 1903 кн. XXI. стр. 85. «Новини нашої літератури.» Франко пише: «Нова критика буде мусіла основно повимітати те павутиння, яким обвішав Куліш сю незвичайну літературну появу.» (себто М. Марковичеву. Ред.).